

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาระบบการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ที่เน้นการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยใช้ฟอร์ทโฟลิโอ และทดสอบระบบการเรียนการสอนโดยการทดลองสอนในรายวิชาทางการพยาบาล ใช้วิธีการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดของระบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างระบบการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ที่เน้นการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยใช้ฟอร์ทโฟลิโอ และเครื่องมือในการวิจัย

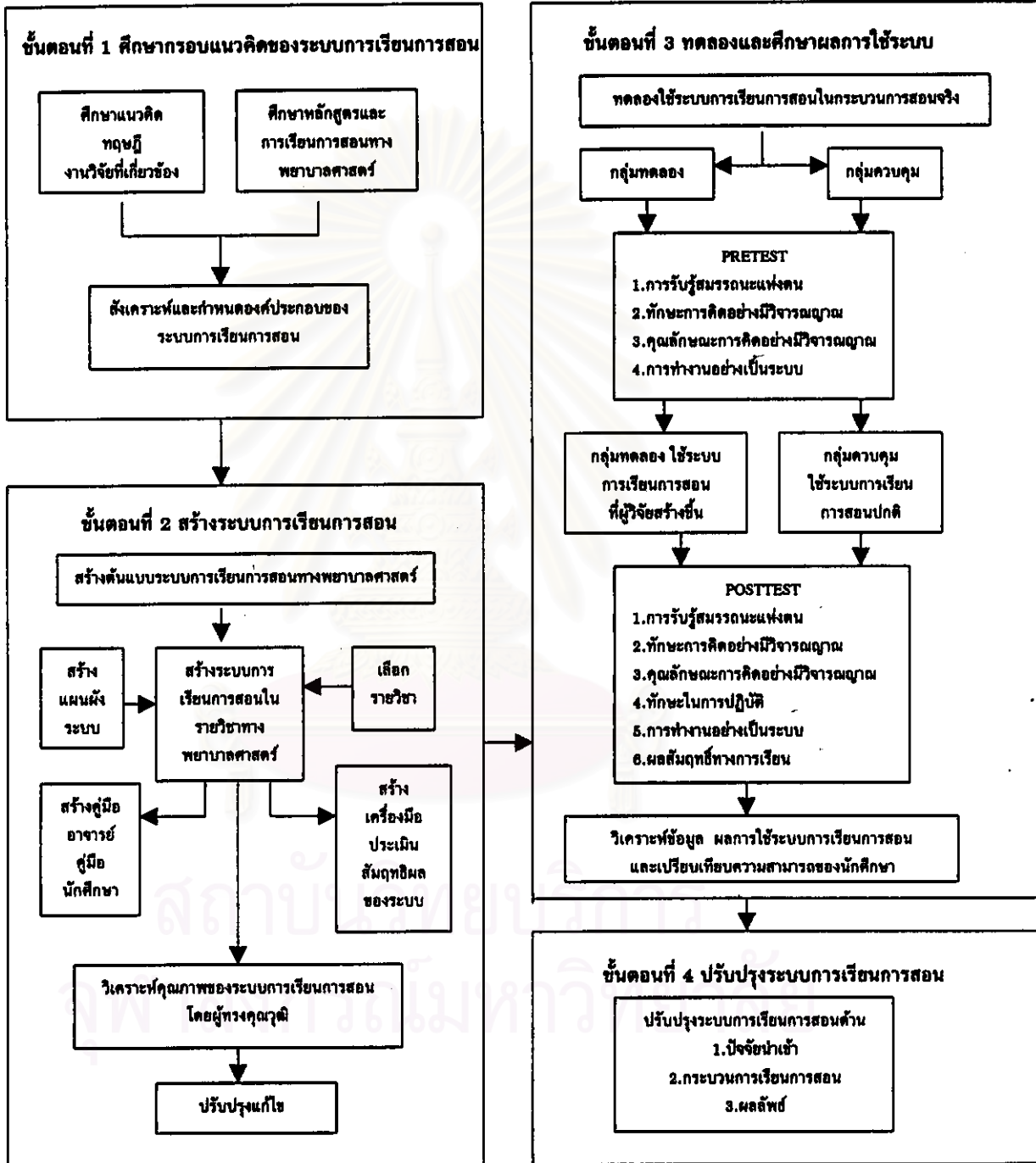
ขั้นตอนที่ 3 ทดลองและศึกษาผลการใช้ระบบการเรียนการสอน โดยวิธีการวิจัยเชิงทดลองแบบ Pretest-Posttest Control Group Design และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะในกลุ่มทดลอง

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงระบบการเรียนการสอน

จากขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน ผู้วิจัยสรุปได้ตั้งแผนภูมิต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 4 ลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอน

จากขั้นตอนการวิจัยในแผนภูมิที่ 4 ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดของระบบการเรียนการสอน

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ระบบการเรียนการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ความเป็นอิสระของผู้เรียน การเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง การประเมินความสามารถที่แท้จริง แนวคิดและหลักการของฟอร์ทโฟลิโอ ความสามารถของนักศึกษา และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ และการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรและเป้าหมาย วิธีการจัดการเรียนการสอน สารระยวิชา และการประเมินผล โดยศึกษาจากเอกสารหลักสูตร คู่มือการจัดการเรียนการสอน และตำราทางพยาบาลศาสตร์

1.2 สังเคราะห์แนวคิดพื้นฐานและหลักการของการจัดการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาและการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ ระบบการเรียนการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ความเป็นอิสระของผู้เรียน การเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง การประเมินความสามารถที่แท้จริง แนวคิดและหลักการของฟอร์ทโฟลิโอ ความสามารถของนักศึกษา และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) ซึ่งหน่วยการวิเคราะห์พิจารณาจากภาษา (Syntactical Unit) (อุทุมพร จามรมาน, 2531 : 31) โดยการจัดกลุ่มทั้งด้านสาระและกลุ่มคำ แยกแยะ จัดประเภท ลำดับความสำคัญ ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Krippendorff, 1986) แล้วจึงนำมากำหนดเป็นองค์ประกอบของกรอบแนวคิดของระบบการเรียนการสอน โดยลำดับดังนี้

1.2.1 แนวคิดระบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบของระบบการเรียนการสอนที่มีความครอบคลุม และเป็นลำดับขั้นตอนในการพัฒนาระบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และข้อมูลป้อนกลับ และใช้วิธีการเชิงระบบในการพัฒนาระบบการเรียนการสอน

1.2.2 แนวคิดการจัดการศึกษาในวิชาชีพการพยาบาล และความสามารถของนักศึกษา ผู้วิจัยสังเคราะห์เพื่อนำมากำหนดเป้าหมายความสามารถของนักศึกษาพยาบาลที่มีความครอบคลุมตามแนวคิดของการพัฒนานักศึกษา และเป็นหลักการที่สำคัญของระบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างองค์รวมและมีความสอดคล้องกับธรรมชาติของ

การปฏิบัติวิชาชีพการพยาบาล โดยข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลทางพยาบาลศาสตร์ ผู้วิจัยนำมาพัฒนาระบบดังนี้

1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ นำมากำหนดเป้าหมายความสามารถที่ครอบคลุมของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ที่มีความเฉพาะเจาะจงกับวิชาชีพการพยาบาล

2) เนื้อหาสาระของรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร นำมาพิจารณาธรรมชาติของเนื้อหาวิชาทางการพยาบาล หลักการปฏิบัติที่เป็นแกนของการปฏิบัติวิชาชีพการพยาบาล

3) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้หลักการที่เน้นการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม

4) การประเมินผล นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินสัมฤทธิ์ผลของระบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

1.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ความเป็นอิสระของผู้เรียน การเรียนรู้แบบชี้นำตนเอง การประเมินความสามารถที่แท้จริง แนวคิดและหลักการของפורทโฟลิโอ และวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเคราะห์และนำมากำหนดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลลัพท์ของระบบ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างระบบการเรียนการสอนและเครื่องมือในการวิจัย

2.1 สร้างระบบการเรียนการสอน

2.1.1 สังเคราะห์กรอบแนวคิดทฤษฎี และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล แล้วนำมากำหนดองค์ประกอบในการสร้างระบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยใช้פורทโฟลิโอ

2.1.2 สร้างระบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยใช้פורทโฟลิโอ ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน หลักการของระบบการเรียนการสอน โครงสร้างของระบบการเรียนการสอนซึ่งจัดโดยใช้วิธีการเชิงระบบ มีองค์ประกอบ 4 ประการหลัก คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการเรียนการสอน ผลลัพท์ และข้อมูลป้อนกลับ

2.1.3 สร้างระบบการเรียนการสอนในรายวิชาทางพยาบาลศาสตร์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์และเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเลือกรายวิชาที่จะนำมาเป็นตัวอย่างในการใช้פורทโฟลิโอในการเรียนการสอน

2) เลือกรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ โดยพิจารณาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพยาบาล ผู้เชี่ยวชาญทางการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล โดยกำหนดเกณฑ์ในการเลือกคือ เป็นรายวิชาที่เป็นแกนหลักของการปฏิบัติวิชาชีพการพยาบาล

นักศึกษาสามารถแสดงการบูรณาการองค์ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้พอร์ทโฟลิโอแสดงการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาได้อย่างครอบคลุม และสามารถนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาทางการพยาบาลอื่น ๆ ของหลักสูตรพยาบาลศาสตรได้

3) สร้างเอกสารคู่มืออาจารย์และคู่มือนักศึกษา ในการใช้พอร์ทโฟลิโอ ในกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย คู่มือการใช้ระบบการเรียนการสอน คำอธิบายรายวิชา แผนการสอน ประมวลเนื้อหาหารายวิชา ตัวอย่างแบบฟอร์มการเขียนพอร์ทโฟลิโอ และภาคผนวก

4) สร้างต้นร่างแบบประเมินความสามารถของนักศึกษาในการพัฒนาพอร์ทโฟลิโอทั้งในด้านการเรียนการสอนและผลงานที่ปรากฏในพอร์ทโฟลิโอ เพื่อนำไปพิจารณาร่วมกับอาจารย์ผู้ช่วยสอนและนักศึกษา ตามแนวคิดของพอลสันและพอลสัน (Paulson and Paulson, 1990) อุทุมพร จามรمان (2540) และกูดริช (Goodrich, 1997) ได้แก่ แบบประเมินผลงานของนักศึกษาแต่ละชั้นซึ่งพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาผลงานแบบบันทึกพฤติกรรมการพัฒนาพอร์ทโฟลิโอของนักศึกษา แบบประเมินตนเองในกระบวนการพัฒนาพอร์ทโฟลิโอของนักศึกษา

5) สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาในกลุ่มทดลองเกี่ยวกับการเรียนตามระบบการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นของข้อคำถามให้ครอบคลุมด้านผู้สอน ผู้เรียน สภาพแวดล้อม อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล การเรียนการสอน โดยการกำหนดแบบสอบถามให้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ประกอบด้วย การประเมินผู้สอน 3 ข้อ ผู้เรียน 2 ข้อ สภาพแวดล้อม 2 ข้อ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน 2 ข้อ การประเมินผล 3 ข้อ และความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

2.1.4 ตรวจสอบคุณภาพของระบบการเรียนการสอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่มีความรู้ในเนื้อหาสาระทฤษฎีเป็นอย่างดี โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ คือ เป็นผู้ที่มีผลงานทางวิชาการต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี (อุทุมพร จามรมาน, 2537) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพยาบาล 2 คน ผู้เชี่ยวชาญทางการเรียนการสอน และการประเมินผล 2 คน และผู้ที่มีประสบการณ์การใช้พอร์ทโฟลิโอในการเรียนการสอน 1 คน

2.1.4.1 ประเด็นที่ตรวจสอบ ได้แก่ หลักการของระบบการเรียนการสอน มีความชัดเจนเหมาะสมเพียงใด ปัจจัยนำเข้าของระบบ ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ของระบบการเรียนการสอน นักศึกษา ผู้สอน สภาพแวดล้อม ในด้านแหล่งการเรียนรู้ และอุปกรณ์การเรียนการสอนในแต่ละองค์ประกอบมีความชัดเจนครอบคลุมหรือไม่ กระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน เวลาที่ใช้ คู่มืออาจารย์และนักศึกษามีความชัดเจน ความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงมีมากน้อยเพียงใด ในด้านผลลัพธ์ คือความสามารถของนักศึกษาทั้ง 5 ประการมีความเหมาะสมหรือไม่ และข้อมูลป้อนกลับ

ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้สอนและการสอบถามจากนักศึกษา รวมทั้งการวิเคราะห์ผลจากการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลของระบบการเรียนการสอนมีความชัดเจนเพียงพอหรือไม่

2.1.4.2 การตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตามแบบประเมิน ดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตัดสินว่ารูปแบบมีความเหมาะสม ไม่แน่ใจ หรือไม่เหมาะสม โดยใช้สูตรในการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการตรวจสอบกับเนื้อหา/จุดประสงค์

R คือ ผลการตัดสินของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

+1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่ตรวจสอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา/จุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าประเด็นที่ตรวจสอบมีความเหมาะสมกับเนื้อหา/จุดประสงค์

-1 หมายถึง แน่ใจว่าประเด็นที่ตรวจสอบไม่เหมาะสมกับเนื้อหา/จุดประสงค์

ถือเกณฑ์ IOC มากกว่า 0.50 จึงยอมรับว่าระบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสม

จากการตรวจสอบระบบการเรียนการสอนของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.00 ซึ่งถือว่าระบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้รับการยอมรับจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ตั้งเสนอในภาคผนวก) และผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมดังนี้

1) หลักการของระบบการเรียนการสอน มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวิชาชีพการพยาบาลเป็นอย่างมาก สามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้ตรงตามที่ต้องการ แต่การนำเสนอทฤษฎีและแนวคิดที่สนับสนุนในตัวระบบควรกระชับและสรุปสั้น ๆ

2) ความครอบคลุมในด้าน

2.1) ปัจจัยนำเข้า มีความชัดเจนและครอบคลุม

2.2) กระบวนการเรียนการสอน ในเรื่องการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผู้เรียน ควรใช้อาจารย์ประจำสาขาวิชาด้วยกันกำหนดมากกว่า 2 คน และในการประเมินตนเองควรมีเกณฑ์ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบความก้าวหน้าเป็นสัญลักษณ์ที่ชัดเจน

2.3) ผลลัพธ์ มีความชัดเจนและครอบคลุม

2.4) ข้อมูลป้อนกลับ ควรมีการนำเสนอทั้งวิธีการปฏิบัติที่ได้ผลและไม่ได้ผลในกระบวนการเรียนการสอน

- 3) ความเหมาะสมของคู่มือ คู่มือผู้สอนมีรายละเอียดชัดเจน ควรเพิ่มรายละเอียดในคู่มือผู้เรียนในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น
- 4) ความครอบคลุมเนื้อหาของรายวิชาที่ใช้ทดสอบระบบการเรียนการสอน มีความชัดเจนและไม่ส่งผลในเรื่องของการพัฒนาระบบการเรียนการสอนเพราะไม่ได้สร้างเนื้อหาวิชาใหม่
- 5) ความเป็นไปได้ในการใช้ระบบการเรียนการสอน มีความเป็นไปได้สูง โดยเฉพาะการกำหนดสัดส่วนผู้สอน : ผู้เรียน ในขณะที่ทำกลุ่มการเรียนรู้จากปัญหา = 1 : 10 มีความเหมาะสม

2.1.5 ปรับปรุงแก้ไขระบบการเรียนการสอนและเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเตรียมนำไปทดลองใช้ต่อไป

2.2 สร้างเครื่องมือในการประเมินสัมฤทธิผลของการใช้ระบบการเรียนการสอน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ในการประเมินสัมฤทธิผลของการใช้ระบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยใช้พอร์ทัลโพลีออนัน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือประเมินสัมฤทธิผลของระบบการเรียนการสอนให้ครอบคลุมความสามารถของนักศึกษา 5 ประการดังนี้

ตารางที่ 1 เครื่องมือประเมินสัมฤทธิผลของระบบการเรียนการสอน

สิ่งที่จะประเมิน	เครื่องมือในการประเมิน
การรับรู้สมรรถนะแห่งตน	แบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของนักศึกษา
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบประเมินคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ทักษะในการปฏิบัติ	เกณฑ์รูบริคประเมินการใช้กระบวนการพยาบาล
การทำงานอย่างเป็นระบบ	แบบสอบถามกระบวนการทำงานของนักศึกษา
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือในการประเมินสัมฤทธิ์ผลของการใช้ระบบการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้วิจัยมีรายละเอียดและขั้นตอนในการสร้างต่อไปนี้

1. การรับรู้สมรรถนะแห่งตนของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยสร้างแบบวัดที่มีลักษณะเป็นแบบวัดระดับความมั่นใจของนักศึกษาในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้แบบกำกับตนเองและการปฏิบัติพยาบาล ตามแนวความคิดการเรียนรู้ทางสังคมและพัฒนาให้สอดคล้องกับการปฏิบัติในวิชาชีพการพยาบาล มีขั้นตอนในการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องการสร้างแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนจากแนวคิดของแบนดูรา (Bandura, 1977, 1986) และรอส (Ross, 1992)

1.2 กำหนดกรอบกิจกรรมในการวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ บทบาทและกิจกรรมการปฏิบัติของนักศึกษาในกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาทางการพยาบาล ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาและในวิชาชีพการพยาบาลประกอบด้วยทักษะและกิจกรรมการปฏิบัติที่สำคัญ 2 ส่วนคือ

1.2.1 การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง ประกอบด้วยขั้นตอนในการปฏิบัติที่สำคัญ 4 ขั้นตอนคือ

- 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 2) การวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 3) การเรียนรู้ด้วยตนเองและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 4) การประเมินและการปรับปรุงตนเอง

1.2.2 การปฏิบัติพยาบาล ประกอบด้วยขั้นตอนในการปฏิบัติที่สำคัญ 4 ขั้นตอนคือ

- 1) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2) การวิเคราะห์และวินิจฉัยปัญหาทางการพยาบาล
- 3) การวางแผนและการปฏิบัติพยาบาล
- 4) การประเมินผลการพยาบาล

1.3 สร้างแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของนักศึกษาพยาบาล โดยสร้างข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงซึ่งนักศึกษาต้องเผชิญทั้งในปัจจุบันและอนาคต ตามแนวคิดที่รอส (Ross, 1992) ไมบาคและเมอร์ฟี (Maibach and Murphy, 1995) ได้เสนอแนะไว้ แบบ Semantically-Anchored Scales 10 ระดับ จำนวน 49 ข้อ ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง 26 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติพยาบาล 23 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนความมั่นใจในการปฏิบัติดังนี้

ระดับความมั่นใจ ไม่มั่นใจเลย \longrightarrow มั่นใจปานกลาง \longrightarrow มั่นใจมากที่สุด

1.4 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน โดยการนำแบบวัดที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาในแต่ละข้อคำถาม โดยพิจารณาตามแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ (ตามแบบประเมินในภาคผนวก) โดยถือเกณฑ์ความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่ 80% ขึ้นไป

1.5 การหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน โดยการนำแบบวัดที่ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้วัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 80 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงของแบบวัด โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) (อุทุมพร จามรมาน, 2532; Hopkins, Stanley, and Hopkins, 1990) ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง = .8844 ค่าความเที่ยงของแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิบัติการพยาบาล = .9614 และค่าความเที่ยงโดยรวมทั้งฉบับ = .9490

2. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยพัฒนาแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Skill Test) และแบบประเมินคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Disposition Inventory) มาจากเครื่องมือที่สร้างโดยฟาซิโอน และฟาซิโอน (Facione and Facione, 1996) โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

2.1 ผู้วิจัยแปลข้อคำถามจากแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบประเมินคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 2 ชุด พิจารณาปรับเปลี่ยนข้อความให้มีความสอดคล้องกับบริบท แต่ยังคงกรอบแนวคิดในการวัดทักษะและคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีโครงสร้างของเครื่องมือดังนี้

2.1.1 แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วยข้อคำถาม 30 ข้อ (นำเสนอในตารางที่ 2) ประกอบด้วยข้อคำถามวัดทักษะในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ทักษะการวิเคราะห์ (Analysis) 8 ข้อ

ทักษะการประเมิน (Evaluation) 12 ข้อ

ทักษะการอนุมาน (Inference) 10 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ เมื่อตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

2.1.2 แบบประเมินคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วยข้อคำถาม 75 ข้อ (นำเสนอในตารางที่ 3) ประกอบด้วยข้อคำถามวัดคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ดังนี้

การขอค้นหาคำความจริง 12 ข้อ

การเปิดใจกว้าง 12 ข้อ

การคิดอย่างวิเคราะห์ 11 ข้อ

การคิดอย่างมีระบบ 11 ข้อ

ความเชื่อมั่นในการคิด 9 ข้อ

ความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการ 10 ข้อ

ความมีวุฒิภาวะ 10 ข้อ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ความคิดเห็น เห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.2 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและแบบวัดคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการนำแบบวัดที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาในแต่ละข้อคำถาม โดยพิจารณาตามแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ (ตามแบบประเมินในภาคผนวก) ถึงเกณฑ์ความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ ตั้งแต่ 80% ขึ้นไป

2.3 การหาความเที่ยง (Reliability) โดยการนำเครื่องมือที่ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้วัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 80 คน แล้วนำแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาหาค่าความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน KR 20 (Kuder-Richardson Formular) ด้วยโปรแกรม IRT ได้ค่าความเที่ยง = .7069 มีความยากอยู่ในช่วง .20-.87 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .23-.94 สำหรับแบบวัดคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาหาค่าความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) (อุทุมพร จามรมาน, 2532; Hopkins, Stanley, and Hopkins, 1990) ได้ค่าความเที่ยง = .7771

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 โครงสร้างแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อที่	แบ่งตามทักษะย่อย			แบ่งตามการให้เหตุผล	
	การวิเคราะห์	การประเมิน	การอนุมาน	การให้เหตุผลแบบนิรนัย	การให้เหตุผลแบบอุปนัย
1		ก		ก	
2		ก		ก	
3		ข			ข
4		ก		ก	
5	ข			ข	
6	ง			ง	
7	ง				
8	ก			ก	
9	ง			ง	
10	จ				
11	จ				
12	ข				
13			ข	ข	
14			ค	ค	
15			ค	ค	
16			ข	ข	
17			จ	จ	
18			ก		ก
19			ง		ง
20			ง	ง	
21			ค	ค	
22			จ		จ
23		ค			ค
24		ก		ก	
25		ข			ข
26		ก			ก
27		ข			ข
28		ก			ก
29		ง			ง
30		ง			ง

ตารางที่ 3 โครงสร้างแบบประเมินคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

คุณลักษณะที่ประเมิน	ข้อคำถามที่ประเมิน		ข้อความเชิงบวก		ข้อความเชิงลบ	
	จำนวน	ข้อที่	จำนวน	ข้อที่	จำนวน	ข้อที่
การขอค้นหาความจริง	12	5,12,19,23,35,39,43,50,62,70,72,75	-	-	12	5,12,19,23,35,39,43,50,62,70,72,75
การเปิดใจกว้าง	12	1,8,13,20,24,30,36,41,45,48,64,73	5	8,13,30,41,48	7	1,20,24,36,45,64,73
การคิดอย่างวิเคราะห์	11	6,21,31,38,42,54,57,60,63,66,69	8	6,31,38,42,54,57,63,69	3	21,60,66
การคิดอย่างมีระบบ	11	4,9,17,22,25,29,33,37,58,68,74	5	9,22,25,68,74	6	4,17,29,33,37,58
ความเชื่อมั่นในการคิด	9	10,16,18,27,40,46,49,52,56	9	10,16,18,27,40,46,49,52,56	-	-
ความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการ	10	2,15,26,34,44,47,51,55,59,65	7	2,26,47,51,55,59,65	3	15,34,44
ความมีวุฒิภาวะ	10	3,7,11,14,28,32,53,61,67,71	-	-	10	3,7,11,14,28,32,53,61,67,71
รวม		75		34		41

3. ทักษะในการปฏิบัติ ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินมีลักษณะเป็นเกณฑ์รูบริค

(Scoring Rubric) ประเมินการปฏิบัติกรพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล 4 ขั้นตอน คือ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการวินิจฉัยปัญหาทางการพยาบาล การวางแผนและการปฏิบัติกรพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาล โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

3.1 ศึกษากรอบของการปฏิบัติกาพยาบาลที่เป็นแกนกลางของการปฏิบัติวิชาชีพ
การพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการวินิจฉัยปัญหาทางการ
พยาบาล การวางแผนและการปฏิบัติกาพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาล

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดทักษะในการปฏิบัติ ตามแนวคิดการวัดผลการ
ปฏิบัติงานที่ประกอบด้วยพฤติกรรมและการบันทึกผลงานที่ปฏิบัติ

3.3 สร้างเกณฑ์ประเมินเพื่อวัดทักษะในการปฏิบัติการใช้กระบวนการพยาบาล
จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย

การรวบรวมข้อมูล 4 ข้อ

การวิเคราะห์และวินิจฉัยปัญหาทางการพยาบาล 4 ข้อ

การวางแผนและการปฏิบัติกาพยาบาล 5 ข้อ

การประเมินผลการพยาบาล 3 ข้อ

3.4 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดทักษะใน
การปฏิบัติ โดยการนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์
จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านกาวัดและการประเมินผล 1 ท่าน ตรวจสอบ
ความตรงตามโครงสร้างเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาในการประเมินแต่ละเกณฑ์ โดย
พิจารณาตามแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ (ตามแบบประเมินในภาค
ผนวก) คือเกณฑ์ความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่ 80% ขึ้นไป

3.5 การหาความเที่ยง (Reliability) โดยการนำเครื่องมือที่ตรวจสอบความตรง
ตามเนื้อหาและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้พร้อมกับผู้ช่วยวิจัย
โดยการนำไปประเมินการใช้กระบวนการพยาบาลของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ที่กำลัง
ฝึกปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการพยาบาล จำนวน 10 คน แล้วนำมาหาค่าความสอดคล้อง
ระหว่างผู้สังเกต (Inter-Rater Reliability) (Polit and Hungler, 1987) ได้ค่าความเที่ยง
= .756 (ตามตัวอย่างการคำนวณในภาคผนวก)

4. การทำงานอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามกระบวนการทำงานของ
นักศึกษา โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

4.1 ศึกษาภาระงานที่นักศึกษาปฏิบัติในรายวิชาทั้งภาระงานที่ได้รับมอบหมายใน
การเรียนการสอนตามปกติและกระบวนการทำงานตามมาตรฐาน

4.2 กำหนดรูปแบบของแบบประเมิน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ
เพื่อให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในการประเมินตนเอง

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนดังนี้

- 4 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามี การปฏิบัติทุกครั้งอย่างสม่ำเสมอ
- 3 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามี การปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่
- 2 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามี การปฏิบัติเป็นครั้งคราว
- 1 หมายความว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามี ไม่ได้ปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่

4.3 สร้างข้อคำถามให้มีความครอบคลุมเนื้อหาและรูปแบบที่กำหนดไว้ ตามกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบจำนวน 34 ข้อ ประกอบด้วยแบบสอบถามที่มีข้อความเชิงบวก 23 ข้อ และแบบสอบถามที่มีข้อความเชิงลบ 11 ข้อ ประกอบด้วย

การวางแผน	5 ข้อ
การจัดระบบระเบียบและวิธีการทำงาน	9 ข้อ
การดำเนินงาน	14 ข้อ
การประเมินผลงาน	6 ข้อ

4.4 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาในแต่ละข้อคำถาม โดยพิจารณาตามแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ (ตามแบบประเมินในภาคผนวก) ถึงเกณฑ์ความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิตั้งแต่ 80% ขึ้นไป

4.5 การหาความเที่ยง (Reliability) โดยการนำเครื่องมือที่ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 80 คน แล้วนำแล้วนำมาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) (อุทุมพร จามรมาน, 2532; Hopkins, Stanley, and Hopkins, 1990) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการทำงานอย่างเป็นระบบทั้งฉบับ = .8258

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความเข้าใจ และการนำองค์ความรู้ไปใช้ ตามโครงสร้างเนื้อหาของรายวิชาโน้ตค้นทางการพยาบาลและกระบวนการพยาบาล มีขั้นตอนในการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

5.1 ศึกษาคำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชา และจำแนกโครงสร้างของรายวิชาตามหัวข้อหลักที่วิเคราะห์ไว้ในแผนภาพเชื่อมโยงมโนทัศน์

5.2 สร้างตารางโครงสร้างข้อสอบตามกลุ่มจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งแบ่งเป็นระดับความสามารถด้านพุทธิพิสัย 3 ระดับคือ ระดับความรู้ความจำ ระดับความเข้าใจ และระดับการนำไปใช้ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละหัวข้อหลักในรายวิชา แล้วนำไปให้อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการสอนรายวิชาทางการพยาบาล จำนวน 3 ท่าน กำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละเนื้อหาและแต่ละจุดประสงค์รายวิชา

5.3 สร้างแบบทดสอบประกอบด้วยข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 80 ข้อ ตามโครงสร้างที่ได้จากการกำหนดของผู้ทรงคุณวุฒิ

5.4 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์โดยการนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการสอนรายวิชาทางการพยาบาล จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาในแต่ละข้อคำถาม โดยพิจารณาตามแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ (ตามแบบประเมินในภาคผนวก) และนำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิให้คำถามมีความชัดเจน ครอบคลุมตามจุดประสงค์และวัดในระดับพฤติกรรมที่ต้องการมากที่สุดและมีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการสอบ ซึ่งแบบทดสอบชุดนี้จะนำไปใช้ในการทดสอบนักศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในตอนปลายภาคการศึกษา

5.5 การหาความเที่ยง (Reliability) สำหรับแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ฉบับนี้มีข้อจำกัดในการหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบ เนื่องจากการสอบปลายภาคจะมีผลต่อเกรดรายวิชาของนักศึกษาและข้อสอบชุดนี้ต้องเก็บรักษาเป็นความลับ ไม่สามารถนำมาทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงได้ แต่จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สอนเห็นว่าข้อสอบชุดนี้มีระดับความยากและปริมาณข้อสอบมีความเหมาะสม และครอบคลุมเนื้อหา สามารถที่จะใช้วัดความรู้ความสามารถของนักศึกษาได้ ในจุดนี้จึงมีข้อจำกัดสำหรับเครื่องมือวัดที่ใช้ในการสอบซึ่งไม่สามารถทำตามกระบวนการสร้างข้อสอบได้ครบถ้วน แต่ก็มีจุดเด่นที่นักศึกษาทุกคนจะต้องกระทำอย่างเต็มความสามารถเนื่องจากมีผลต่อเกรดรายวิชา ข้อมูลที่ได้จากข้อสอบชุดนี้จึงมีความเชื่อถือได้สูง จึงถือว่าเป็นข้อมูลที่นักศึกษาตอบจากความสามารถที่แท้จริง อย่างไรก็ตามเมื่อการสอบเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงเชิงความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยใช้สูตรของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน KR 20 (Kuder-Richardson Formular) ด้วยโปรแกรม IRT ได้ค่าความเที่ยง = .828

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองและศึกษาผลการใช้ระบบการเรียนการสอน

การทดลองใช้ระบบการเรียนการสอน ดำเนินการโดยการนำระบบการเรียนการสอนไปทดลองใช้ในสภาพการณ์จริง เพื่อประเมินสัมฤทธิ์ผลของระบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.1 การออกแบบการทดลอง

การทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest Control Group Design) (Campbell and Standley, 1960; อ้างถึงใน ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์, 2541 : 43)

แผนภูมิที่ 5 การออกแบบการทดลอง

R	O1	X	O2
R	O3		O4

R = การสุ่มเข้ากลุ่มแบบสมบูรณ์ (Random Assignment)

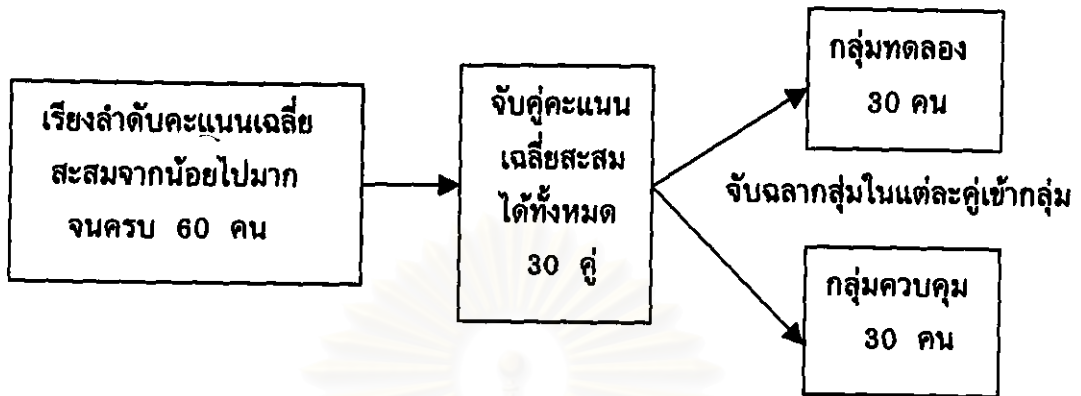
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับปริญญาตรี แต่เนื่องจากเป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อหาสัมฤทธิ์ผลของระบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ทางปัญญาลังคมโดยใช้ฟอร์ทโฟลิโอ จึงเลือกที่จะศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาล ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ เพราะผู้วิจัยต้องการความร่วมมือในการดำเนินการทดลองโดยเฉพาะการควบคุมตัวแปร ประกอบกับผู้วิจัยเป็นอาจารย์ประจำของสถาบันแห่งนี้ ซึ่งจะทำให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ที่ลงทะเบียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 60 คน โดยทำการคัดเลือกอย่างมีเป้าหมาย (Purposive Sampling) และเนื่องจากเป็นการวิจัยเชิงทดลองที่ต้องมีการควบคุมตัวแปรในการดำเนินการทดลอง การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจึงพยายามให้ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคการศึกษาที่ 1 ไม่แตกต่างกัน โดยใช้วิธีการจับคู่ (Matching Procedure) ดังนี้ (Goodwin, 1995)

1. นำคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 มาเรียงกันจากน้อยไปมากจนครบ 60 คน (แสดงคะแนนในภาคผนวก)
2. นำคะแนนของนักศึกษาพยาบาล มาจับคู่กันทีละ 1 คู่ ได้ 30 คู่
3. ในแต่ละคู่ของคะแนนจากคู่ที่ 1-30 ใช้การจับฉลากสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จะได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มทดลอง 30 คนและกลุ่มควบคุม 30 คน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 6 การสุ่มตัวอย่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4. เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มแล้ว ดำเนินการเปรียบเทียบเพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนเฉลี่ยสะสมเมื่อจบภาคการศึกษาที่ 1 ของนักศึกษาพยาบาลในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยสถิติทดสอบที่ (t-test independent) ดังปรากฏผลในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนเฉลี่ยสะสมภาคการศึกษาที่ 1 ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

	ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	t-test	p-value
กลุ่มทดลอง (N=30)	2.7623	.4120		
กลุ่มควบคุม (N=30)	2.7847	.4068	-.211	.833

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยสะสมก่อนการทดลองของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05

3.3 วิธีดำเนินการทดลอง

3.3.1 การดำเนินการกับกลุ่มทดลอง

- 1) ติดต่อขอความร่วมมือจากวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ
- 2) ทดสอบนักศึกษาก่อนการทดลอง (Pretest) โดยใช้แบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบประเมินคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามกระบวนการทำงานของนักศึกษา
- 3) ดำเนินการใช้ระบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในการจัดการเรียนการสอน
- 4) เมื่อดำเนินการเรียนการสอนจนครบแล้ว ทดสอบนักศึกษาหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบประเมินคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบวัดทักษะในการปฏิบัติแบบสอบถามกระบวนการทำงานของนักศึกษา และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3.2 การดำเนินการกับกลุ่มควบคุม

- 1) ทดสอบนักศึกษากลุ่มควบคุม ก่อนการเรียนการสอนตามปกติ โดยใช้แบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบประเมินคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามกระบวนการทำงานของนักศึกษา
- 2) ดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบที่ใช้ตามปกติ โดยมีรูปแบบการสอนแบบบรรยายในการเรียนการสอนภาคทฤษฎี เป็นเวลา 40 ชั่วโมง และหลังจากจบการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีแล้วมีการฝึกปฏิบัติในคลินิก เป็นเวลา 20 ชั่วโมง
- 3) ทดสอบหลังการเรียนการสอนสิ้นสุดลง ด้วยแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบประเมินคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบวัดทักษะในการปฏิบัติ แบบสอบถามกระบวนการทำงานของนักศึกษา และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบแนวการสอนตามปกติกับการเรียนการสอนตามระบบ
การเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยใช้ฟอรัลโฟลิโอ

กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง
1. ผู้เรียนเรียนตามขอบเขตและลำดับเนื้อหา ที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนด	1. ผู้เรียนเรียนเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 10 คน โดยมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาและ สถานการณ์ ตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ใน แต่ละแผนการเรียน กำหนดขอบเขต วิธีการ ศึกษาของตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสในการเลือก เรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าตามที่ตนเองถนัด
2. ผู้เรียนเรียนตามจุดประสงค์ของ การเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดในแต่ละคาบ	2. ผู้เรียนคิดวางแผนและเลือกวิธีการเรียนใน แต่ละแผนการเรียนเพื่อตอบสนองตาม จุดมุ่งหมายที่ตนเองกำหนดไว้ โดยผู้สอนเป็น ผู้อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับ สื่อการเรียน การสอน แหล่งศึกษาค้นคว้า รวมทั้งให้การ สนับสนุนอุปกรณ์ในการจัดทำฟอรัลโฟลิโอ
3. ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตาม เนื้อหาที่ผู้สอนกำหนด โดยผู้เรียนมีความ ก้าวหน้าตามเนื้อหาเท่า ๆ กัน	3. ผู้เรียนมีวิธีการเรียนที่แตกต่างกัน มีการ พัฒนาไปแต่ละบุคคล โดยมีการเปรียบเทียบกับ เกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนร่วมกันกำหนด
4. ดำเนินการเรียนการสอนตามขั้นตอน การเรียนดังปรากฏในตารางที่ 7	4. ดำเนินการเรียนการสอนตามขั้นตอน ดังปรากฏในตารางที่ 6
5. ประเมินผลการเรียนการสอนโดย การสอบทบทวน การสอบปลายภาค รายงานการศึกษาผู้ป่วย	5. ประเมินการเรียนการสอนโดย ประเมินกระบวนการเรียนรู้ ประเมินผลงานจากฟอรัลโฟลิโอ

ตารางที่ 6 การดำเนินกิจกรรมตามระยะเวลาสำหรับกลุ่มทดลอง

ขั้นตอน	คาบเรียนที่	รายละเอียดของกิจกรรม
การเตรียมการ	นอกเวลา 1-2	ประเมินความสามารถของนักศึกษาก่อนใช้ระบบการเรียนการสอน เตรียมความพร้อมของนักศึกษา โดยการปฐมนิเทศการใช้ พอร์ทโฟลิโอ
	นอกเวลา 3-4	ทดลองเรียนโดยใช้ PBL อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันวางโครงการเรียน กำหนดจุดมุ่งหมาย แนวทางในการพัฒนาผลงาน กำหนดข้อตกลงร่วมกันในเกณฑ์การประเมินผล และวิธีการประเมินผลงาน
การดำเนินการเรียน การสอน	5-6	PBL โมโนทัศน์ที่ 1 แนวคิดพื้นฐานทางการพยาบาล
	7-8	SDL และพบผู้เชี่ยวชาญ
	9-10	นำเสนอผลการศึกษาแนวคิดพื้นฐานทางการพยาบาล
	11-12	วิเคราะห์สถานการณ์
	13-14	ศึกษาอุบัติการณ์เป็นกลุ่ม
15-16	เขียนอนุทินการปฏิบัติงาน	
17-18	ทบทวนพอร์ทโฟลิโอ	
	19-32	นักศึกษาเรียนรู้ใหม่โมทัศน์ที่ 2 ทฤษฎีการพยาบาล ด้วยกระบวนการเรียนการสอนเช่นเดียวกับโมทัศน์ที่ 1
	33-46	นักศึกษาเรียนรู้ใหม่โมทัศน์ที่ 3 กระบวนการพยาบาล ด้วยกระบวนการเรียนการสอนเช่นเดียวกับโมทัศน์ที่ 2
	47-56	ทำสัญญาการเรียนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในการปฏิบัติ การใช้กระบวนการพยาบาลกับผู้ป่วยและครอบครัวเป็น รายบุคคล
การประเมินผล	57-58	เตรียมการคัดเลือกผลงานเพื่อการประเมินผล
	59-60	ทดสอบความสามารถของนักศึกษาหลังเรียน

ตารางที่ 7 การดำเนินกิจกรรมตามระยะเวลาสำหรับกลุ่มควบคุม

คาบเรียนที่	เนื้อหาการเรียน	วิธีการสอน
1-2	บทนำ	บรรยาย
3-10	แนวคิดพื้นฐานทางการพยาบาล	
11-12	สอบทบทวนครั้งที่ 1	
13-18	แนวคิดพื้นฐานทางการพยาบาล (ต่อ)	บรรยาย
19-24	ทฤษฎีการพยาบาล	บรรยาย
25-26	สอบทบทวนครั้งที่ 2	
27-38	กระบวนการพยาบาล	บรรยาย
39-50	ฝึกหัดการใช้กระบวนการพยาบาลเป็นรายบุคคลและรายงานผล	ฝึกปฏิบัติในคลินิก
51-56	การประเมินภาวะสุขภาพอนามัยของครอบครัวและชุมชน	บรรยาย
57-60	ฝึกประเมินภาวะสุขภาพอนามัยครอบครัวและชุมชนและรายงานผล	ฝึกในชุมชนใกล้เคียง

3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ในการทดลองการใช้ระบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยใช้เวลาในการดำเนินการทดลอง 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวมเวลาที่ใช้ 60 ชั่วโมง ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2541 ตั้งแต่ 19 ตุลาคม 2541 ถึง 3 กุมภาพันธ์ 2542

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากแบบวัดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบประเมินคุณลักษณะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบวัดทักษะในการปฏิบัติ แบบสอบถามกระบวนการทำงานของนักศึกษา และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการดำเนินการทดลอง ด้วยสถิติทดสอบที (t-test independent) หากพบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันต้องทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance) อีกครั้ง

2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตน

2.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะการคิดอย่างมี

วิจารณ์

2.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการทำงานอย่างเป็นระบบ

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการดำเนินการทดลอง ด้วยสถิติทดสอบที (t-test independent)

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตน

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3.3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะการคิดอย่างมี

วิจารณ์

3.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะในการปฏิบัติ

3.5 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการทำงานอย่างเป็นระบบ

3.6 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการดำเนินการทดลอง ด้วยสถิติทดสอบที (t-test dependent)

4.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะแห่งตน

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะการคิดอย่างมี

วิจารณ์

4.4 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการทำงานอย่างเป็นระบบ

5. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนักศึกษาจากการเรียนในระบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยใช้ฟอร์ทโฟลิโอ

6. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะจากฟอร์ทโฟลิโอของนักศึกษาทั้ง 30 ชุด ภายหลังจากใช้ระบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมโดยใช้ฟอร์ทโฟลิโอ โดยการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 4 ปรับปรุงระบบการเรียนการสอน

หลังจากที่มีการนำระบบการเรียนการสอนไปใช้และประเมินผลการทดลองแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการประเมินระบบการเรียนการสอน มาพิจารณาปรับปรุงระบบการเรียนการสอน ทั้งในด้านปัจจัยนำเข้า และกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ระบบการเรียนการสอนที่ใช้ฟอร์ทโฟลิโอที่เป็นต้นแบบมีความชัดเจนและเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการพิจารณาจากความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า พิจารณาในแต่ละประเด็น กล่าวคือ ด้านจุดประสงค์ของการเรียนการสอน วิเคราะห์การเตรียมการในด้านจุดประสงค์ของระบบการเรียนการสอน ในด้านผู้เรียน วิเคราะห์องค์ประกอบหรือคุณลักษณะพื้นฐานของผู้เรียน การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนเข้าสู่ระบบการเรียนการสอน ด้านผู้สอน พิจารณาองค์ประกอบด้านผู้สอน การเตรียมผู้สอนที่จะเื้อต่อการเรียนการสอนที่ใช้ฟอร์ทโฟลิโออย่างมีประสิทธิภาพ และในด้านสภาพแวดล้อม วิเคราะห์คุณลักษณะของสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และสถานที่ในการฝึกประสบการณ์ว่ามีลักษณะที่เื้อต่อการเรียนการสอนที่ใช้ฟอร์ทโฟลิโอหรือไม่

2. ด้านกระบวนการ วิเคราะห์การดำเนินการตามกระบวนการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริงว่ามีความสอดคล้องกับหลักการ และวิธีการที่กำหนดไว้ในแผนหรือไม่ กระบวนการในการพัฒนาฟอร์ทโฟลิโอมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ขั้นตอนใดที่ไม่เหมาะสม และให้ข้อเสนอที่มีความเหมาะสมต่อการใช้ระบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

3. ด้านผลลัพธ์ วิเคราะห์ผลลัพธ์ความสามารถของนักศึกษา ที่ระบบการเรียนการสอนสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ข้อเสนอในวิธีการประเมินผลลัพธ์ความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษาจากระบบการเรียนการสอนที่ใช้ฟอร์ทโฟลิโอจากการประเมินคุณภาพของผลงานที่นักศึกษาพัฒนาในฟอร์ทโฟลิโอ